

Zobudil sa Dozorný výbor Matice slovenskej?

Začiatkom tohto roka sa objavila na oficiálnej webovej stránke Matice slovenskej správa predsedu Dozorného výboru Matice slovenskej, JUDr. Štefana Martinkoviča, o úlohách, ktoré si Dozorný výbor vytýčil v tomto kalendárnom roku, a to aj s kritickým pohľadom na súčasnú situáciu v Matici slovenskej. Pán Martinkovič poukazuje v správe na niektoré pretrvávajúce a neriešené problémy, na ktoré dlhodobo upozorňujeme na našej webovej stránke Obrozená Matica slovenská.

Spoločným menovateľom problémov, s ktorými dlhodobo zápasí Matica slovenská, je, že:

1. nemá žiaden program, nemá žiadnu koncepciu, žiadnu víziu, **s ktorou by dokázala osloviť Slovákov doma ako aj v zahraničí.** Matica slovenská si ani za desať rokov nedokázala nájsť miesto v slovenskej spoločnosti. To, čo vedenie občas predkladalo verejnosti ako svoj „program“, je v podstate plagiát predchádzajúcich programov a znôška všeobecných fráz. A za túto diletantskú činnosť poberajú funkcionári svoje nemalé platy. Za uplynulých desať rokov nebolo vedenie Matice schopné urobiť ani len odpočet plnenia svojich „programov“ a „stratégií“. Zapadli prachom a nikto si už na ne nespomenie. Slúžia vedeniu len na recykláciu ďalších „nových“ programov a stratégií. Korunu všetkému nasadilo posledné Valné zhromaždenie (2017), ktoré schválilo obsiahle uznesenie, v ktorom **nie sú stanovené žiadne konkrétne termíny splnenia vytýčených úloh.** Nuž, dobre si dokázali zariadiť svoj bezstarostný a pohodlný život funkcionári z Mladej Matice, a to až do najbližšieho valného zhromaždenia. Naďalej môžu v Matici spokojne parazitovať a čerpať financie z viaczdrojových príjmov. Nikto ich nebude môcť kontrolovať a hnať na zodpovednosť za neplnenie pracovných úloh. Taký absurdný paškvil, akým je uznesenie z posledného valného zhromaždenia, nemá v matičných dejinách obdobu. V príkrom rozpore s doterajšou praxou **vedenie Matice slovenskej doposiaľ neuverejnilo na svojej webovej stránke zápisnicu z posledného Valného zhromaždenia MS, ktoré sa konalo 10.-11. novembra 2017 v Liptovskom Mikuláši.** Správa z valného zhromaždenia sa stala najprísnejšie stráženým

tajomstvom, jednoducho je pre maticiarov tabu! Čoho sa tak veľmi boja platení volení funkcionári z Mladej Matice?

<https://matica.sk/o-matici-slovenskej/sucasna-legislativa-a-dokumenty/>

2. **Vedenie Matice slovenskej dlhodobo porušuje zákon NR SR o Matici slovenskej a Stanovy Matice slovenskej.** Politikárčením a otvorenou podporou politických strán, najmä extrémistických síl a ideológií, pošpinilo vedenie MS nielen maticné demokratické tradície, na ktoré sme boli vždy hrdí, ale **ohrozilo aj samotnú existenciu našej najstaršej celonárodnej ustanovizne.** Ešte nikdy vo svojej histórii sa Matica slovenská neocitla na úplnom okraji spoločenského diania tak, ako je tomu v súčasnosti.
3. Nekompetentné, diletantské vedenie Matice slovenskej nie je schopné zabezpečiť, **aby Matica slovenská plnila úlohy, ktoré jej vyplývajú zo zákona NR SR o Matici slovenskej č. 68/ 1997 Z.z.** a na plnenie ktorých dostáva od štátu takmer dvojmiliónovú dotáciu. Keďže Dozorný výbor MS doposiaľ mlčí, tak Ministerstvo kultúry SR a Najvyšší kontrolný úrad by malo zaujímať, ako nakladá vedenie Matice slovenskej s peniazmi daňových poplatníkov a predovšetkým, ako si Matica plní svoje povinnosti voči štátu. **Je totiž aj v záujme štátu, aby Matica slovenská mala profesionálne, kvalifikované vedenie, ktoré je schopné niesť zodpovednosť za nakladanie s finančnými prostriedkami zo štátneho rozpočtu.**
4. **Hlavnou príčinou vnútorného rozvratu, v akom sa v súčasnosti nachádza Matica slovenská, je v prvom rade jej neschopné vedenie, ktoré tvoria takmer výlučne bývalí a súčasní členovia Mladej Matice.** V snahe čo najdlhšie sa udržať vo svojich dobre platených funkciách neváhajú títo politickí dobrodruhovia zaťahovať Maticu slovenskú do zničujúcich politických a ideologických súbojov, a to aj na strane extrémistických politických síl a militantných skupín.

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_ai_242.pdf

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_ai_229.pdf

Komentár k správe predsedu Dozorného výboru MS k súčasnej situácii v Matici slovenskej sme zhrnuli do nasledovných bodov:

- 1. Je nenáležité uspokojovať sa s doterajšími výsledkami. Vedenie MS potrebuje viac sebareflexie, t. j. kritického pohľadu na prácu v širokom spektre našej činnosti. (Konštatovanie predsedu DV MS.)**

K tomu dodávame:

Ak by sme mali hodnotiť činnosť Matice slovenskej z hľadiska plnenia úloh stanovených zákonom NR SR o Matici slovenskej, tak musíme objektívne konštatovať, že za uplynulých desať rokov Matica slovenská prešľapovala na mieste a nedosiahla žiadne výsledky, ktoré by stáli za pozornosť. To je aj hlavnou príčinou, prečo v Matici nejestvuje plánovaná a organizovaná činnosť a ani systematická kontrolná činnosť. Už takmer desať rokov márne čakávame, že začiatkom kalendárneho roka sa konečne objaví na webe Matice slovenskej komplexný plán činnosti MS na daný kalendárny rok, ktorý by, **v súlade so zákonom NR SR o MS**, obsahoval konkrétne úlohy v danom kalendárnom roku, aj s termínom ich splnenia a pracovníkom zodpovedným za ich splnenie. A na druhej strane, koncom roka márne hľadáme vyhodnotenie tohto komplexného plánu. Občas, a to veľmi nepravidelne, sa koncom roka objaví akýsi sumár rôznych podujatí, o ktorých nikto nevie, či boli plánované, alebo išlo len o náhodné podujatia. Jednu vec však majú spoločnú – **prevažná časť z nich vôbec nekorešponduje s úlohami, ktorými poveril štát Maticu slovenskú.**

Vedenie Matice slovenskej, v snahe zmocniť sa mzdových fondov, zdecimovalo a umŕtvilo činnosť vedeckých ústavov a odborných pracovísk, ktoré sú zo zákona povinné plniť úlohy, ktoré Matici uložil štát. Vedenie MS svojvoľne presunulo mzdové fondy zo zdecimovaných vedeckých a odborných pracovísk do oblastných pracovísk a domov Matice slovenskej, do ktorých dosadilo aj svojich príbuzných a priaznivcov najmä z Mladej Matice. **Všetko nasvedčuje tomu, že v Matici slovenskej sa sformoval akýsi klan, ktorého úlohou je zabezpečiť gešperovcom hlasy na valné zhromaždenie, potrebné na ich opätovné zvolenie do platených funkcií.**

Keďže oblastné pracoviská a domy MS nie sú schopné plniť úlohy, ktoré Matici slovenskej ukladá zákon NR SR, bolo vedenie MS nútené hľadať akési „náhradné riešenia“. Zmenilo Maticu slovenskú na akúsi platobnú agentúru, ktorá prerozdeľuje štátne dotácie, nie však na podporu a rozvoj matičných ústavov a odborných pracovísk, ako jej to ukladá zákon, ale prioritne na podporu oblastných pracovísk a domov MS, na podporu rôznych folklórnych a umeleckých skupín a v neposlednom rade aj na podporu rôznych pochybných aktivít. Nikdy v Matici slovenskej nebola tvorivá činnosť matičiarov v oblasti vedy a kultúry nahradzovaná „oslavami“ všetkého druhu, a to za peniaze daňových poplatníkov.

- 2. Z celkového počtu členov Matice slovenskej je doteraz neuspokojivé číslo mladých matičiarov, pričom absolútne, takmer vyše deväťdesiat percent, prevládajú členovia Matice nad päťdesiat rokov a vyššie.**

K tomu dodávame:

nie je to nič nového a objavného. Predseda Dozorného výboru MS povedal len to, čo už dávno vie každý matičiar – **projekt takzvanej Mladej Matice totálne skrachoval**. Účelový projekt Mladej Matice, vytvorený bývalým predsedom Markušom, bol od samého počiatku nezmyselný a odsúdený na neúspech. Matica slovenská, ktorej ústrednou myšlienkou je spájať a nie rozdeľovať národ, **sa nikdy vo svojej histórii organizačne nerozdeľovala podľa veku na mladých a starých, ani podľa pohlavia na Mužskú Maticu a Ženskú Maticu, alebo na Detskú Maticu**. Členstvo v Matici slovenskej bolo vždy jednotné a nerozdeľovalo sa ani z národnostného, sociálneho, politického, alebo z konfesijného hľadiska. Takisto by bolo absolútne choré rozdeľovať Maticu z regionálneho hľadiska na Maticu západoslovenskú, stredoslovenskú, alebo východoslovenskú. **Umelé rozdeľovanie členskej základne na základe veku, pohlavia, alebo na sociálnom, politickom, národnostnom základe je v zásadnom rozpore nielen s tradíciou, ale aj so samotnou matičnou myšlienkou, ktorej ústredným poslanstvom je spájať a nie rozdeľovať**.

Takzvaná Mladá Matica je anomáliou v Matici slovenskej. Slúži určitej skupine osôb len na uspokojovanie osobných záujmov a osobných ambícií v Matici slovenskej. Mladá Matica, z čias Markušovej éry, sa v súčasnosti zmenila z privilegovanej inštitúcie na mocenskú inštitúciu, ktorá ovládla nielen

spolkovú, ale aj inštitučnú časť, a to prostredníctvom svojich platených volených funkcionárov. Inštitučná časť (vedeckí a odborní pracovníci), v rozpore so zákonom o Matici slovenskej, sa ocitla v druhoradej pozícii, bez akéhokoľvek vplyvu na matičný život. Nemá žiadnu šancu zmeniť nedemokratický systém moci. Démon súhlasu vo výbore MS, ovládanom členmi Mladej Matice a „demokratický valec“ valného zhromaždenia prevalcuje akýkoľvek názor, ktorý nekorešponduje s názorom členov Mladej Matice. Takéto totalitné pomery nepanovali v Matici slovenskej ani v časoch komunizmu.

Na základe konštatovania predsedu Dozorného výboru MS možno reálne predpokladať, že zo súčasného zdecimovaného počtu členov Matice slovenskej tvoria v súčasnosti členovia Mladej Matice okolo 0,01%. Inými slovami povedané, **celá Mladá Matica sa zmestí do jedného autobusu.**

Ako sa zdá, jeden autobus členov Mladej Matice diktuje svoju vôľu nielen členskej základni, ale pod hrozbou vyhodenia zo zamestnania donútil k otrockej poslušnosti aj zamestnancov Matice slovenskej. V matičných kruhoch sa povráva, že keď chcú prijať do Matice nového zamestnanca, tak, bez ohľadu na jeho kvalifikáciu, sú v prvom rade uprednostňovaní členovia Mladej Matice, ktorí netrpezlivo čakajú v rade na pracovné posty a platené funkcie. Ak záujemca o prácu nie je „overeným“ členom Mladej Matice, tak vraj musí do tohto elitného spolku vstúpiť. (Niečo podobné fungovalo v minulom režime v súvislosti s členstvom v KSČ.) Na druhej strane vraj nie je nič nezvyčajné, keď predseda Gešper, bez vedomia vedúceho pracovníka, mu dosadí na pracovisko „svojho človeka“. Gešper sa vraj správa, akoby bol šéfom nejakej mafie. Uprednostňovaní sú pritom vraj záujemcovia z východného Slovenska, ktorí hromadne obsadzujú pracovné miesta v Martine a Bratislave. Ak to bude naďalej takto pokračovať, tak čoskoro bude na každého zamestnanca v Matici slovenskej dozerat' jeden Vranovčan.

Ak pracovné miesto nie je možné obsadiť žiadnym nedoukom z Mladej Matice, tak o takéhoto záujemcu o zamestnanie sa predsedovi Gešperovi musí vraj zaručiť svojou hlavou vedúci pracoviska. Pri zložitejších prípadoch údajne potrebuje takýto záujemca o prácu v Matici záruku až od dvoch zamestnancov. Tento spôsob prijímania nových zamestnancov v mnohom pripomína prijímanie nových členov mafie a podobných klanov. Pán Gešper mal asi veľmi dobrého a skúseného učiteľa v bývalom dôstojníkovi ŠtB u ktorého bol zamestnaný predtým než prišiel do Matice slovenskej.

Ak Matica slovenská sa chce dostať zo súčasného marazmu a pohnúť sa z miesta **musí skončiť s účelovým rozdeľovaním členskej základne podľa veku**. Pre mladých matičíarov bolo a je dosť priestoru realizovať sa v stagnujúcich a nefunkčných miestnych odboroch MS, v ktorých by sme v súčasnosti nenašli mladého človeka ani s lampášom. Vo väčšine miestnych odborov je vôbec problém obsadiť funkcie vo výbore, vrátane predsedu. Hlboká kríza, ktorá zasiahla v súčasnosti Maticu slovenskú, sa negatívne prejavuje aj v členskej základni, ktorá je v úplnom rozklade. Nuž a čo robí Mladá Matica, aby zvrátila tento nepriaznivý vývoj členskej základne? Nič! Mladá Matica sa stará len o seba a tvári sa, ako by sa vôbec nič nedialo, ako keby ani nebola súčasťou Matice slovenskej. Vedenie Mladej Matice organizuje pre svojich vybraných členov výlety po Slovensku. A ako protislužbu sú členovia Mladej Matice zasa rozvážaní v jednom autobuse po Slovensku, aby robili pre vedenie Matice „krovie“ pri oslavách, odhaľovaní pamätných tabúl, búst a podobne.

- 3. Javí sa potreba aktivizovať samotný výbor Matice slovenskej a následne jeho predsedníctvo, ustanovené predovšetkým na plnenie úloh (nemá rozhodovacie kompetencie). Výbor viac ako inokedy by mal ukladať i kontrolovať úlohy zadané predsedníctvu. Stále platí, že kto riadi aj kontroluje, aj preto je nevyhnutná vnútorná kontrola, ktorá slúži riadiacemu manažmentu a žiaľ, doteraz nie je ustanovená.**

K tomu dodávame:

Škoda, že pán predseda Dozorného výboru MS sa zobudil až teraz. Mnohé, z toho, čo konštatuje, mohol navrhnúť do novelizovaných Stanov MS, o ktorých v Matici nebola žiadna diskusia. Mohlo sa zabrániť tomu, aby Gešper vytvoril z predsedníctva akési **matičné politbyro**, ktoré, ako sa zdá, má ambíciu totálne skoncetrovať moc vo svojich rukách a odsunúť výbor na vedľajšiu koľaj. Naznačuje to aj predseda Dozorného výboru. **Predsedníctvo obsadili platení funkcionári a to výlučne z Mladej Matice, otrocky oddaní Gešperovi.** Toto bol jeden z hlavných dôvodov, prečo sa gešperovci rozhodli „novelizovať“ Stanovy Matice slovenskej.

Ako nás informovali delegáti mimoriadneho snemu MS v Liptovskom Mikuláši, Gešper a spol. odmietli všetky návrhy na úpravu stanov, ktoré nekorešpondovali s ich predstavami. Zmanipulovaní a neinformovaní delegáti snemu v podstate jednomyselne, ako na zjazdoch bývalej štátostrany, odsúhlasili len tie návrhy,

ktoré predložili gešperovci. Novelizované stanovky umožňujú vraj predsedovi zamestnať v Matici celý rad nových „tajomníkov“, ktorých počet je neobmedzený a budú tvoriť hlavný pilier moci. **Je evidentné, že z radov Mladej Matice sa formuje nová byrokratická nomenklatúra, ktorá totálne ovládne Maticu slovenskú so zámerom zabetónovať sa na večné časy.** Ani Brežnev nemal toľko tajomníkov, koľko ich už v súčasnosti má Gešper a samozrejme, všetci sú z liahne Mladej Matice.

Tak to vyzerá, a nepriamo na to poukazuje aj predseda Dozorného výboru MS, že v Matici sa formuje nové, „nezávislé“ centrum moci – predsedníctvo Matice slovenskej – obsadené členmi Mladej Matice, stojace mimo akejkoľvek kontroly. Ako sa zdá, v rozpore s matičnou demokratickou tradíciou, bude výbor MS len formálnym orgánom, akým je v súčasnosti napríklad prezídium MS. A to bude definitívny koniec demokracie v Matici slovenskej. Je viac ako pravdepodobné, že „overených členov“ umŕtveného prezídia presunú gešperovci do novozvoleného výboru MS, z ktorého sa stane, podobne ako z bývalého ústredného výboru komunistickej strany, formálny orgán, ktorý jednomyselne schváli všetko, čo mu predloží predsedníctvo MS.

Ak predseda Gešper a jeho poslušní poskokovia z Mladej Matice (Hanuska, Nemeč, Komora, Seman, Fejko) doposiaľ neskladali výboru MS žiadne účty zo svojej (ne)činnosti, tak po minuloročnom matičnom sneme v Liptovskom Mikuláši môžu spokojne spávať a naďalej sa priživovať na Matici slovenskej. A toto je jeden z hlavných dôvodov, prečo gešperovci nemajú žiaden záujem, aby bol v Matici slovenskej vytvorený interný kontrolný orgán. Ak aj takýto „orgán“ nakoniec vytvorí, obsadia ho členmi Mladej Matice. Matica slovenská nie je schopná zvnútra naštartovať proces demokratizácie, pokiaľ sa nezabaví ešpébackých klonov a pijavíc z Mladej Matice vo svojom vedení. **Jediná reálna cesta ako navrátiť verejnoprávnu Maticu slovenskú národu, aby ako nadstranícka inštitúcia plnila svoju národno-integračnú funkciu a úlohy stanovené štátom v oblasti kultúry a vedy, je novelizovať zákon NR SR o Matici slovenskej.**

4. V nomenklatúre výboru Matice slovenskej sú podpredsedovia Matice, ako aj správca (výbor ich ustanovuje do funkcií), výbor schvaľuje i ruší štatúty Domov Matice, ktorými ich ustanovuje alebo ruší, a má preto plné právo i povinnosť zaujímať sa o ich prácu, o ich činnosť a ich výsledky aj hodnotiť. Výbor má právo ukladať úlohy

i samotnému predsedovi, podpredsedom, správcovi, ale aj ostatným členom výboru a kontrolovať ich činnosť medzi zasadnutiami valného zhromaždenia a posudzovať ich činnosť pri riadení orgánov a prostredníctvom nich ich hodnotiť aj pri riadení organizácie ako celku.

K tomu dodávame:

Škoda, že pán predseda Dozorného výboru MS sa nezobudil skôr. Obrana demokratického charakteru Matice slovenskej a kompetencií volených orgánov mohla sa stať predmetom diskusie v období príprav novely Stanov MS. Vedenie Matice však nemalo absolútne žiaden záujem o diskusiu k pripravovanej novele stanov. V úzkom kruhu, priam v utajení, pripravilo novelizáciu stanov a všetky iné návrhy, ktoré nekorešpondovali s predstavami členov Mladej Matice, boli arogantne zmietnuté zo stola. Nuž a kde bol vtedy pán predseda Dozorného výboru MS, prečo mlčal? Prečo na minuloročnom sneme, keď sa schvaľovala kontroverzná novela stanov nevystúpil predseda komisie pre prípravu novelizovaných stanov a neinformoval delegátov o činnosti komisie a nezdôvodnil potrebu novelizácie stanov? **Doposiaľ členovia Matice slovenskej ani len netušia, prečo bolo potrebné novelizovať stanovy?!** Obávame sa, že ak v Matici slovenskej nedôjde **k demokratickej zmene**, tak kritika nedemokratických tendencií zo strany predsedu Dozorného výboru zostane len obyčajným výkrikom do tmy.

Je svedectvom o veľmi zlých pomeroch v Matici slovenskej, keď predseda Dozorného výboru MS sa musí domáhať svojich kompetencií a verejne upozorňovať výbor MS na jeho práva a povinnosti. Chápeme, že predseda Gešper nemá čas na vykonávanie funkcie predsedu MS. Musí živiť rodinu a vo Vranove nad Topľou vraj naďalej vykonáva advokátsku činnosť. Povráva sa, že Maticu „riadi“ z Vranova prostredníctvom svojho mobilného telefónu. Platení podpredsedovia a tajomníci MS si tiež privyrábajú kde sa len dá a zvykli si už na finančné príjmy z Matice a Neografie, ktorých by sa neradi vzdali. V úsilí funkcionárov Mladej Matice o plné korytá nemá sa totiž kto starať o Maticu slovenskú. Je to „neriešiteľná situácia“, však pán predseda Dozorného výboru?

5. Nedarí sa systémovo riešiť navrhované opatrenia prijaté dozorným výborom, s ktorými sa má povinne zaoberať z poverenia výboru MS

predsedníctvo. Dozorný výbor očakáva, že aj tu urobí výbor potrebnú nápravu, že výbor bude zasadať cieľavedome s koncepčným programom...

K tomu dodávame:

Pán predseda Dozorného výboru dobre vie, že výbor MS ovládajú členovia Mladej Matice a ich prísluhovači z radov zamestnancov. Očakávať, že výbor MS bude rešpektovať rozhodnutia Dozorného výboru, ktoré nevyhovujú gešperovcom, je zo strany pána Martinkoviča veľmi naivné. Je skutočne na zaplkanie, keď predseda Dozorného výboru bezradne konštatuje, že predsedníctvo MS, dirigované Gešperom, Hanuskom, Nemcom a Komorom, si s uzneseniami Dozorného výboru MS a výboru MS, s prepáčením, vytierajú zadnú časť tela. Žiaľ, takáto je realita, ktorá v Matici trvá už jednu dekádu. Nedokážeme však pochopiť „bezradnosť“ Dozorného výboru MS ujať sa výkonu svojich kompetencií a prijať účinné opatrenia! Alebo sú to zo strany predsedu DV len výkriky naoko, keďže p. predseda DV je plateným zamestnancom MS a nerád by prišiel tiež aj o nemalé finančné prostriedky z Neografie?

Snáď nie je potrebné pripomínať pánovi Martinkovičovi, že Dozorný výbor má právnu subjektivitu a mal by byť nezávislý na orgánoch Matice slovenskej, ako aj na samotnom štatutárovi (predsedovi MS). Čoho sa teda pán Martinkovič bojí? Prečo konečne nekoná a radšej alibisticky vyzýva výbor MS, aby urobil „potrebnú nápravu“? Upozorňovať matičné orgány, aby dozorný výbor už konečne začali brať vážne, nesvedčí o profesionalite. Je to nedôstojné a detinské. Alebo aj jemu ide o peniaze?

6. Neustále musíme mať na zreteli aj úlohy, ktoré nám prostredníctvom zákona o Matici slovenskej zveril štát.

K tomu dodávame:

Konečne si predseda Dozorného výboru začal všímať kritické hlasy na webovej stránke Obrozená Matica slovenská. Už takmer desať rokov neustále upozorňujeme, že verejnoprávna Matica slovenská si neplní úlohy, ktoré jej vyplývajú zo zákona NR SR o Matici slovenskej a na plnenie ktorých dostáva od štátu finančné prostriedky. V tomto prípade (keďže výbor MS ovládajú

členovia Mladej Matice) zlyhal nielen Dozorný výbor MS, ale aj Ministerstvo kultúry SR a Najvyšší kontrolný úrad, keďže Matica slovenská nakladá aj s finančnými prostriedkami zo štátneho rozpočtu.

Pri hodnotení plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona NR SR o Matici slovenskej by mal pán predseda Dozorného výboru posudzovať aj katastrofálnu situáciu na jednotlivých pracoviskách, ktoré zo zákona plnia úlohy v oblasti kultúry a vedy, ktoré Matici zveril štát. Sú to:

- a) **Slovenský literárny ústav;**
- b) **Slovenský historický ústav;**
- c) **Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej;**
- d) **Krajanské múzeum Matice slovenskej;**
- e) **informačné a kultúrne strediská Matice slovenskej v zahraničí;**
- f) **oblastné strediská Matice slovenskej.**

V tejto súvislosti vyvstáva totiž otázka, či pracovisko o jednom zamestnávateľovi (riaditeľ) je schopné plniť úlohy, ktoré Matici slovenskej zveril štát. Následne sa natíska otázka: **kto zapríčinil rozvrat a znefunkčnenie verejnoprávnej Matice slovenskej?**

Za pozornosť stojí aj posúdenie plnenia konkrétnych úloh, ktoré uvedeným matičným pracoviskám určuje zákon. Vráťane posúdenia koncepcií pracovísk, plánov činnosti a ich plnenia. Ako nás informovali naši priatelia z Matice slovenskej, **za uplynulých desať rokov nikto takúto kontrolnú činnosť nerobil.** Hlavnou snahou vedenia MS bolo predovšetkým znižovať počty zamestnancov vedeckých a odborných pracovísk v úsilí **zmocniť sa mzdových fondov.** Ako nás informovali matičiar, „elita“ z Mladej Matice sa vraj rýchlo vrhla na mzdový fond po prepustenej M. Vyšnej zo Štúrova. Aj Gešperovmu bratrancovi z Vranova nad Topľou sa vraj ušlo z tohto koláča, prilepšilo sa mu o 200 eur.

V tejto súvislosti je aktuálna aj otázka, koľko financií z bohatej štátnej dotácie je určených na plnenie úloh vyplývajúcich Matici zo zákona? Nie je totiž žiadnym tajomstvom, že väčšina matičného rozpočtu ide na predovšetkým na pokrytie mzdových nákladov pre rozbužnený matičný aparát. I keď vedenie Matice tvrdí, že pre nedostatok peňazí muselo vlani prepúšťať zamestnancov, nezabudlo si vraj koncom minulého roka nadeliť tučné „vianočné odmeny“, a to ešte poberajú aj ďalšie finančné príjmy z Neografie, alebo mimo Matice slovenskej. Toto je aj

jeden hlavných dôvodov, prečo vedenie nie je ochotné uverejňovať kompletný rozpočet Matice slovenskej a ani jeho čerpanie.

Na samotnú činnosť MS je totiž určených žalostne málo finančných prostriedkov a aj tie vedenie MS **nedáva na rozvoj a činnosť matičných pracovísk, ktoré zo zákona plniť úlohy zverené Matici štátom, ale na podporu rôznych pofidérnych „folklórnych a umeleckých skupín“, ktoré s Maticou nemajú nič spoločné, ako aj na financovanie rôznych slávností a osláv.** Pán predseda Dozorného výboru MS by si mal už konečne posvietiť, čo doposiaľ stáli a stoja Maticu slovenskú oslavy tzv. malej vojny v Spišskej Novej Vsi, alebo pravidelné hry tínedžerov z Mladej Matice na partizánov a vojakov, busty a pamätne tabule a podobne. **Toto nie sú prioritné úlohy, plnením ktorých poveril Maticu slovenskú štát!**

Nie je úlohou početných domov a oblastných pracovísk Matice slovenskej, ani úlohou folklórnych a umeleckých skupín a ani neustále sa rozširujúceho byrokratický aparátu MS, aby plnili úlohy v oblasti kultúry a vedy, tak, ako sú definované v zákone? Zákon NR SR o Matici slovenskej jasne a jednoznačne definuje konkrétne matičné pracoviská, ktoré majú plniť štátom zverené úlohy Matici slovenskej. Namiesto toho, aby vedenie Matice vytvorilo pre vedecké a odborné pracoviská podmienky k tomu, aby Matica mohla plniť svoju funkciu verejnoprávnej inštitúcie, tak gešperovcii zdecimovali a znefunkčnili tieto pracoviská. Jeden z najkrikľavejších príkladov: **v Krajanskom múzeu MS v Martine pracuje len jeden zamestnanec (riaditeľ) a na druhej strane v Dome MS v Banskej Bystrici, kde bašuje známy matičný nedouk Hanuska, pracujú až štyria zamestnanci. Samozrejme, členovia Mladej Matice.** Na rozdiel od Hanuskovho matičného domu v Banskej Bystrici však Krajanské múzeum v Martine zo zákona plní konkrétne úlohy zverené Matici štátom. Keďže bolo potrebné nájsť pracovné miesta pre nezamestnaných členov Mladej Matice, tak personálne zdecimované, finančne podvyživené a znefunkčnené Krajanské múzeum MS sa dostalo do situácie, že objektívne nemôže plniť úlohy vyplývajúce mu zo zákona. Toto je klasický príklad totálneho rozvratu a znefunkčnenia odborných a vedeckých pracovísk Matice slovenskej. Rovnaká situácia je aj na ostatných pracoviskách, ktoré by zo zákona mali plniť úlohy, ktoré Matici zveril štát.

7. **Začiatkom roka 2020 bude dozorný výbor vykonávať kontrolu, ako sa efektívne vynakladajú finančné zdroje získané zo štátneho**

rozpočtu, z kapitoly Ministerstva kultúry SR, a to na všetkých úrovniach. V tejto súvislosti sa bude posudzovať, ako Matica zabezpečuje a realizuje úlohy, ktoré jej ukladá zákon o Matici slovenskej.

K tomu dodávame:

Tak, to sme skutočne zvedaví, ako táto kontrola dopadne! Dúfame, že s jej výsledkami sa bude môcť oboznámiť celá matičná verejnosť. V tejto súvislosti je potrebné **posúdiť predovšetkým základnú otázku, či vedecké a odborné pracoviská (z hľadiska personálneho obsadenia, finančného, materiálneho zabezpečenia) sú za dnešného katastrofálneho stavu schopné plniť úlohy, ktoré im vyplývajú zo zákona o Matici slovenskej.**

Verejnosť by mala poznať návrhy, projekty, ako aj plány činnosti platených funkcionárov MS a ich vyhodnotenie za jednotlivé roky (predsedu, podpredsedov, tajomníkov), ktoré by mali byť uverejňované na webovej stránke MS. Títo ľudia musia byť bezpodmienečne pod kontrolou. Doposiaľ nikto ani len netuší, čo títo platení funkcionári a úradníci vôbec robia, za čo berú plat. Ako sa posťažoval predseda Dozorného výboru, nikto ich nekontroluje, nikomu neskladajú účty!

Pánovi predsedovi Dozorného výboru MS pripomíname úlohy zverené Matici slovenskej štátom:

- a) upevňovať slovenské vlastenectvo,
- b) prehĺbovať vzťah občanov k slovenskej štátnosti,
- c) robiť základný slovákistický výskum,
- d) podieľať sa na rozvoji miestnej a regionálnej kultúry,
- e) pôsobiť najmä na mládež v duchu národných, mravných a demokratických hodnôt,
- f) zvyšovať národné povedomie Slovákov na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky,
- g) posilňovať vzťahy kultúr občanov hlásiacich sa k národnostným menšinám a etnickým skupinám na území Slovenskej republiky so slovenskou národnou kultúrou,

- h) združovať tvorcov a priaznivcov slovenskej kultúry a vedy vo svete,
- i) podporovať propagáciu Slovenskej republiky aj vlastnými informačnými a kultúrnymi strediskami utvorenými v zahraničí,
- j) rozvíjať styky s európskymi a svetovými organizáciami pre otázky kultúry, národnej identity, duchovného života a ochrany všeľudských hodnôt,
- k) zakladať doma i v zahraničí nadácie a fondy na podporu národného a kultúrneho života Slovákov a na oceňovanie najvýznamnejších tvorcov z vymedzených oblastí tvorivej činnosti,
- l) spolupracovať so štátnymi orgánmi a s orgánmi územnej samosprávy pri rozvoji kultúry a spoločenského života,
- m) vydávať pôvodnú slovenskú umeleckú tvorbu, vedecké diela a publicistiku,
- n) spolupracovať pri tvorbe učebníc a učebných textov niektorých predmetov spoločenských vied pre základné školy a stredné školy na základe poverenia Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

<http://matica.sk/wp-content/uploads/2015/04/zakonms.pdf>

Myslíme si, že sa nemusíme vzájomne presviedčať, pán JUD. Martinkovič, že uvedené úlohy musia bezpodmienečne tvoriť základ všetkej činnosti Matice slovenskej. Pokiaľ si chce Matica slovenská nárokovať štátne dotácie, musia byť bezpodmienečne zapracované nielen do jednotlivých plánov činnosti vedeckých a odborných pracovísk, ako aj do programov Matice slovenskej, vrátane Stanov Matice slovenskej. (Novelizované Stanovy MS by mohlo o dva roky schváliť valné zhromaždenie MS). Nie je vôbec potrebné vymýšľať „nové“ programy a stratégie. To, že gešperovci zásadne odmietajú plniť úlohy, ktorými Maticu poveril štát, v dostatočnej miere potvrdil fakt, že na minuloročnom sneme otvorene odmietli, aby úlohy, ktorými Maticu zo zákona poveril štát, boli zakomponované do novelizovaných Stanov Matice slovenskej.

Sme skutočne zvedaví, čo zo svojich predsavzatí v roku 2020 splní JUDr. Štefan Martinkovič, predseda Dozorného výboru MS. Dúfame, že to neboli len prázdne slová.

(vd-šp)

P.S. ďakujeme priateľom z Matice slovenskej za ich cenné pripomienky.

Kedže vedenie Matice slovenskej má vo zvyku vymazávať príspevky na webovej stránke Matice slovenskej, ktoré sa ukážu ako „problematické“, uverejňujeme celý príspevok predsedu Dozorného výboru MS.

Rok 2020 – aj rokom realizácie cieľov, matičného programu a stanovených úloh

Vážené matičiarky, matičiari a sympatizanti Matice slovenskej!

Chcem sa na úvod slovom či dvoma vrátiť k uplynulému roku 2019, v ktorom sme vykonali veľa práce pri napĺňaní matičných plánov a konkrétnych úloh, predovšetkým na úrovni miestnych, záujmových a vedeckých odborov. Za spomínanými výsledkami práce sú stovky, ba tisícky hodín, ktorú vykonávali a vykonávajú naši členovia v miestnych, v záujmových a vo vedeckých odboroch s ostatnými dobrovoľníkmi. Menom dozorného výboru MS im vyslovujem úprimné poďakovanie, pretože nezištne plnia stanovené poslanie a realizujú konkrétne úlohy Matice.

V uplynulom roku sa uskutočnil snem Matice slovenskej, ktorý určil v zmysle uznesení valného zhromaždenia z roka 2017 ďalšie ciele, program a úlohy na roky 2020 – 2021 s výhľadom do roka 2025. Vďaka patrí aj výkonným orgánom Matice: výboru – ako najvyššiemu výkonnému, kolektívnemu orgánu, predsedníctvu – hlavnému organizátorovi postupného realizovania úloh, ale aj profesionálnemu zboru pracovníkov Matice na všetkých úrovniach.

Nuž, popri prianiach, ktoré sa v uplynulých hodinách hrnuli takmer z každej strany, zostáva nám to najpodstatnejšie a najhlavnejšie – a to je svedomitá práca na národa roli dedičnej. Ak by som chcel parafrázovať Karola Kuzmányho, tak stále platí, že ak má ísť Matica ďalej, dopredu vo svojom vývoji a po svojej ceste v pomoci nášmu národu „... treba nám viacej práce a viac trpezlivosti“. Každý z nás sa s veľkou pravdepodobnosťou obzrel za uplynulým rokom, aby zhodnotil, čo sa podarilo, kde sú rezervy, prosto, kde treba pridať.

V takomto zamyslení sa konalo i ostatné zasadnutie dozorného výboru MS na sklonku minulého roka, bilancovalo okrem iného svoju vlastnú činnosť z pohľadu dozoru, dohliadania, ale i kontroly najmä pri plnení programových

cieľov, prijatých ostatným valným zhromaždením, uznesení výboru MS, jeho predsedníctva a v širších súvislostiach i výkonu vedúcich funkcionárov a vedúcich pracovníkov Matice.

Členovia dozorného výboru vrátane jeho predsedu sa aktívne počas celého roka zúčastňovali na desiatkach podujatí i zasadnutí – či už výboru, predsedníctva, resp. na zasadnutiach krajských alebo okresných rád a na zasadnutiach miestnych, záujmových a vedeckých odborov. Stručne však treba povedať, že uspokojovať sa s doterajšími výsledkami je nenáležité. Sebauspokojenie je falošný pomocník, neaktivuje, ba umŕtvuje naše aktivity (a to i riadiace), bráni tvorivému prístupu k riešeniu úloh. Potrebujeme viac sebareflexie, t. j. kritického pohľadu na našu prácu v širokom spektre našej činnosti.

Ak sa podrobnejšie zamyslíme nad cieľmi a úlohami, vytýčenými na valnom zhromaždení v roku 2017 a na sneme v roku 2019, tak úloh, ktoré sa majú splniť do konania riadneho valného zhromaždenia (bude v roku 2021), je neúrekom. Nehovoriac o úlohách, ktoré by mali vzísť z tvorivého a koncepčného rozpracovania stanoveného programu, pretože ten zostane zdrapom papiera, ak nebude špecifikované rozpracovaný, obsahovo i časovo (ináč by nebolo možné čo hodnotiť). Ako, aké formy použiť na dosiahnutie cieľov je na výkonnom výbore, predsedníctve, ale aj na Domoch Matice slovenskej a, samozrejme, na odboroch Matice. V hlavných dokumentoch sa často zdôrazňujú úlohy – napríklad vzrast členskej základne, predovšetkým otázky omladenia členskej základne, ale aj tej súčasnej, z hľadiska prebudenia z pasivity do aktivity miestnych odborov, a teda aj členskej základne. Z celkového počtu členov Matice slovenskej je doteraz neuspokojivé číslo mladých matičiarov, pričom absolútne, takmer vyše deväťdesiat percent, prevládajú členovia Matice nad päťdesiat rokov a vyššie. Okrem toho nás čaká reštrukturalizácia miestnych, záujmových a vedeckých odborov z hľadiska práv a povinností a ich postavenia, ako nám to uložil snem v súvislosti s prijatou úpravou stanov Matice.

S rozpracovaním matičných úloh na reálne podmienky súvisí aj systémová aktivizácia orgánov, organizácií, t. j. výboru i jeho predsedníctva, miestnych, záujmových a vedeckých odborov. V súlade so závermi ostatného zasadnutia dozorného výboru javí sa potreba aktivizovať samotný výbor Matice slovenskej a následne jeho predsedníctvo, ustanovené predovšetkým na plnenie úloh (nemá rozhodovacie kompetencie). Výbor viac ako inokedy by mal

ukladať i kontrolovať úlohy zadané predsedníctvu. Stále platí, že kto riadi aj kontroluje, aj preto je nevyhnutná vnútorná kontrola, ktorá slúži riadiacemu manažmentu a, žiaľ, doteraz nie je ustanovená.

Pri aktivizácii všetkých organizačných zložiek máme naporúdzi inštitút „hlavných úloh“, ktoré sú charakterizované podujatiami presahujúcimi rámec regiónu, a to nemusia byť len kultúrne akcie. Mnohé odbory, najmä záujmové a vedecké, sa zaoberajú z titulu svojho poslania otázkami, úlohami a následne i prostriedkami realizácie, ktoré môžu preniknúť do štátnych štruktúr odvetvového alebo prierezového zamerania. Aby nevyšli nazmar veľakrát originálne návrhy na riešenie, treba ich zo strany výboru Matice podporovať, vytvárať podmienky na ich preniknutie do štátnej sféry, pretože vychádzajú často z úloh, ktoré Matici zveril štát a budú tak spoločnosti na prospech.

V nomenklatúre výboru Matice slovenskej sú podpredsedovia Matice, ako aj správca (výbor ich ustanovuje do funkcií), výbor schvaľuje i ruší štatúty Domov Matice, ktorými ich ustanovuje alebo ruší, a má preto plné právo i povinnosť zaujímať sa o ich prácu, o ich činnosť a ich výsledky aj hodnotiť. Výbor má právo ukladať úlohy i samotnému predsedovi, podpredsedom, správcovi, ale aj ostatným členom výboru a kontrolovať ich činnosť medzi zasadnutiami valného zhromaždenia a posudzovať ich činnosť pri riadení orgánov a prostredníctvom nich ich hodnotiť aj pri riadení organizácie ako celku. Aj takto by sa patrilo rozvíjať vnútornú demokraciu v Matici slovenskej, aby sme preukazovali skutočnú modernú demokraciu na slovenský spôsob.

Nedarí sa systémovo riešiť navrhované opatrenia prijaté dozorným výborom, s ktorými sa má povinne zaoberať z poverenia výboru MS predsedníctvo. Dozorný výbor očakáva, že aj tu urobí výbor potrebnú nápravu, že výbor bude zasadať cieľavedome s koncepčným programom, s výsledkom stanovenia ďalšieho konkrétneho postupu v tej-ktorej oblasti, čím sa, samozrejme, zvyšuje náročnosť na tvorivú invenciu, dokonalé poznanie matičného života a poznania jeho potrieb v danom období a k tomu prijímať adekvátne správne rozhodnutia.

Bude potrebné, aby sme v roku 2020 systémovo zabezpečili výklad upravených stanov Matice slovenskej ako dokumentu, ktorého obsahom sú pravidlá nášho správania pri rozvíjaní našej činnosti. V neposlednom rade neustále musíme mať na zreteli aj úlohy, ktoré nám prostredníctvom zákona o

Matici slovenskej zveril štát. Aj keď sa v ostatnom období rozbehla maticná veda, chýbajú objektívne výstupy, ktoré nemajú byť zaťažené subjektivismom.

Nad všetkým, čo je predmetom našej činnosti, ale aj nad účelnosťou vynakladania finančných prostriedkov i na zhodnocovaní vlastného aj zvereného majetku bdie, t. j. dozoruje, dohliada, upozorňuje a kontroluje dozorný výbor Matice slovenskej. Aj on je povinný plniť svoje povinnosti podľa zákona o Matici, stanov i Štatútu DV schváleného valným zhromaždením. Nebolo by žiaduce, aby sa na najvyšší dozorný orgán pozeralo ako na príťaž. Treba ho s plnou vážnosťou rešpektovať. Začiatkom roka bude dozorný výbor vykonávať kontrolu, ako sa efektívne vynakladajú finančné zdroje získané zo štátneho rozpočtu, z kapitoly Ministerstva kultúry SR, a to na všetkých úrovniach. V tejto súvislosti sa bude posudzovať, ako Matica zabezpečuje a realizuje úlohy, ktoré jej ukladá zákon o Matici slovenskej. V krátkej budúcnosti vás budeme viac ako doteraz informovať o našej práci, poznatkoch i prijímaných opatreniach a ako s nimi naložili ústredné riadiace a výkonné orgány Matice.

Vážená maticná rodina!

O prianiach, želaniach písali iní a veľa, ja vás všetkých pozývam k práci, do ktorej vám želim veľa chuti, entuziazmu, invenciu, veľa tvorivých maticných nápadov.

Toto všetko pomôže k získaniu ešte lepšieho kreditu Matice v spoločnosti a postupne k tomu, aby Matica bola svietivým príkladom toho, ako byť hrdý a vzdelaný príslušník národa, ako byť príkladom v osobnom, v spoločenskom a vo verejnom živote, ako byť príkladom tvorivého človeka maticiar, ktorý pracuje pre všeobecné dobro a blaho pre ľudí žijúcich v domovine našich predkov, žijúcich a pracujúcich v našej vlasti.

JUDr. Štefan M a r t i n k o v i č,

predseda dozorného výboru Matice slovenskej

Bratislava január 2020

<https://matica.sk/rok-2020---aj-rokom-realizacie-cielov-maticneho-programu-a-stanovenych-uloh/>